

Vörösmarty Mihály:

Az emberek (1846)

Készítette: Ujlaki Tibor
Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló
Általános Iskola és Gimnázium

Keletkezési körülmények (történelmi háttér):

Galíciai lázadás (a lengyel reformmozgalom leverése)

Ugyanakkor a versben nincs konkrét történelmi példa.

A cím értelmezése a szövegösszefüggésben (világkép, hangulat):

Történelmi, létfilozófiai kérdések – mély pesszimizmus, kiábrándulás

a felvilágosodás és a romantikus eszmény megtagadása

A reménytelenség oka:

Az ember kettős természete: „őrült sár”

„istenarcú lény”

Kiművelt emberfő? „Földi menny”?

Mi jellemzi a beszédhelyzetet?

Kinyilatkoztatás-szerű, kvázi-próféta: a világ (és nem Isten!) szavát közvetíti (csendre intve a tömeget), amely egyszerre az emberi lét értelmezése és ítélet felette.

A refrén tekinthető a közvetítő lírai én reakciójának is.

Mi nyomatékosítja a versben a megfogalmazott ítéletet, az ész szerepének leértékelődését, az ember történelmi szerepének kudarcát?

a refrén (a vers végén megismétlődik)

utalás a Káin-történetre („testvérgyűlölési átok”)

Kadmosz mítosza („sárkányfog-vetemény”)

Mennyiben igazolja vagy írja felül a **metaforizáció** a bibliai teremtéstörténetek emberképét?

imago Dei (Logosz)

eredendő bűn

„Olyanok lesztek, mint az Isten”

Milyen biblikus (ótestamentumi) **intertextek**, rájátszások vannak még a szövegben?

Mózes könyvei

Salamon könyve (Prédikátor)

Hogyan erősíti fel mindezt a **beszédmód**?

prófétikus, apokaliptikus, de emellett ironikus (cinikus?)

Műfaj:

rapszódia

Hogyan igazolják az ítéletet a vers időviszonyai?

A múltból nyelvtani és jelentéstani értelemben is hiányzik a jövő.
A refrén utal a jövőre (kilátástalanság).

Mire nincsen remény tehát?

pl. az ember erkölcsi megjavulására, a történelmi fejlődés lehetőségére

Van-e jelentősége annak, hogy a vers 7 számozott versszakból áll?

a hétnapos teremtéstörténet visszavonása?

Vizsgáljuk meg a versformát és a vers ritmusát!

Szoros formaképlet. 9-6-9-6 jambikus (a gondolati líra eszköze), keresztrímek. 8-8-10-4 páros rímek. (Kiv. utolsó vsz.) A vsz. első fele hosszabb mondatok, a 2. tagoltabb: nekilendülés-megtorpanás.

A vers felépítése (szerkezete)

Keret: 1. és 6- 7. vsz.

Ódai hangütés, kijelöli a vers- és beszédhelyzetet, az ítélet megfogalmazása

Megbomlik a természet harmóniája (a világegyetem elnémul).

A kinyilatkoztatást, mint megfellebbezhetetlen törvényt nyilvánítja ki.

Ezt erősíti a 7. vsz.: „Az ember fáj a földnek.” – A dolgok rendjének visszájára fordulása, az ember jóra képtelen természete.

mitikus megerősítés

2-3. vsz.: a múlt (mese- mítosz!)

Az atyák és törvények beláthatatlanul hosszú kora, melyet a Genezistől kezdve a káini ősbűn folytonossága jelez.

A dinasztikus háborúk (pl. a francia forradalom és Napóleon kora)

4-5. vsz.: a XIX. század békés évtizedei, a beszélő jelenkora

Új hangnem: a keserű gúny és az irónia mellett most a részvét (a vers egyetlen indulatszava (hajh) a 4. versszakban van.

5. vsz.: Thomas Robert Malthus: Tanulmány a népesedés törvényeiről' (1798): a népesség gyorsabban – mértani arányban – szaporodik, mint ahogy az élelmiszerek mennyisége, –ez számtani arányban növekszik.

A Hitel intertextje: *“Már ez mért van így – s ennek úgy kell-e lenni, vagy tán nem kellene”*.